

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ В ПЕРЕЯСЛАВІ
ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
**«ВІЙНА РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ:
ВІД ГІБРИДНИХ ФОРМ
ДО ГЕНОЦИДНИХ ПРАКТИК»**

9 грудня 2024 р.

Переяслав

УДК 355.48(470+571):477)«2014/2024»

В53

*Рекомендовано до друку Вченою Радою
Університету Григорія Сковороди в Переяславі
(протокол № 4 від 9 грудня 2024 року)*

Війна Росії проти України: від гібридних форм до геноцидних практик: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (9 грудня 2024 року) / за заг. ред. В.В. Коцура. Укладач Л.М. Переяслав, 2024. 340 с.

Уміщено матеріали доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції **«Війна Росії проти України: від гібридних форм до геноцидних практик»**, які висвітлюють широке коло проблем, пов'язаних із різними формами й методами ведення Російською Федерацією геноцидної війни проти України.

Розраховано на фахівців у сфері історії, політології, військової справи, працівників органів державної влади та місцевого самоврядування, науковців, викладачів та слухачів вищих навчальних закладів, які здобувають освіту у сфері гуманітарних та соціальних галузей знань.

Коцур Л., Левченко М. *«Війна росії проти України: від гібридних форм до геноцидних практик»: нотатки Міжнародної наукової конференції у рамках одноіменного проєкту.* Факультет Гуманітарної освіти і соціальних технологій. Переяслав, 10 грудня 2024.

<https://fhost.uhsp.edu.ua/2024/12/10/vijna-rosiyyi-proty-ukrayiny-vid-gibrydnyh-form-do-genotsydney-praktyk-notatky-mizhnarodnoyi-naukovoyi-konferentsiyi-u-ramkah-odnoimenного-proyektu/>

ПЕРЕДМОВА

Гібридна війна, яку Російська Федерація (далі РФ) веде проти України від самого початку її незалежності поступово перетворилася на широкомасштабне воєнне вторгнення з ознаками геноциду.

Наявний набір гібридних та геноцидних інструментів, які РФ використовує у широкомасштабній війні проти України спонукає науковців поглянути на цю проблему під різними кутами зору, задля пошуку нових шляхів відсічі російській агресії. Саме тому до участі у конференції були залучені не тільки теоретики, які займаються вивченням цієї проблематики на аналітичному рівні, а й практики, які протистоять гібридним загрозам у тилу та на полі бою.

Узагальнюючи свій науковий та практичний досвід учасники конференції розкрили окремі епізоди інформаційних, економічних, воєнних, культурних, гуманітарних, політико-дипломатичних та церковно-релігійних чинників ведення гібридної війни РФ проти України.

На додаток, результати доповідей засвідчили, що війна РФ проти України водночас є екзистенційною, цивілізаційною та геноцидною. У ній поєднується протистояння: автократії проти демократії, несвобода проти свободи (волонтаризм), людиноненавистництво проти людиноцентризму, смерть проти життя. Останню тезу про сенс російсько-української війни досить влучно схарактеризував український філософ та есеїст Володимир Єрмоленко: *«росія – це ненависть до життя як такого. Це некрофілія і біофобія, перетворені на «державну ідеологію». Це смерть, яка шукає свого «життєвого простору» і хоче витіснити з нього саме життя. Бо смерть теж дуже хоче «жити» і для цього їй треба витіснити зі світу саме життя – вітальні сили любові і*

творчості. З дитячих лікарень, які борються за життя найбільш вразливих. З пологових будинків, у яких це життя народжується, пробиває собі дорогу.

Тому росія воює проти дітей. Вона їх убиває, вона їх депортує, вона їх зомбує і перетворює на солдатів армії смерті.

Смерть заразна, світ смерті заразний, і саме цей вірус смерті росія і прагне поширити світом. Вона ширить епідемію смерті, де смерть є не наслідком вірусу, де вона є самим вірусом, що передається від індивіда до індивіда, від суспільства до суспільства.

Біофілія проти біофобії, ось про що ця війна!»!

Переконаний, що своєчасне розуміння справжніх намірів ворога, дозволить запобігти новим проявам російської гібридної агресії у багатьох сферах життя українського суспільства та віднайти нові сили для подальшої переможної боротьби!

***Ректор Університету
Григорія Сковороди в Переяславі
Віталій Коцур***

8. Фільм «20 днів у Маріуполі». Документальний фільм Мстислава Чернова.
9. Медіа країн БРІКС. Приклади подачі новин про Маріуполь в Ірані, Іраку та Китаї.
10. Al Jazeera. Нейтральне висвітлення подій війни в Україні.
11. Reuters. Міжнародні матеріали для подачі подій у Маріуполі.
12. Китайські медіа. Приклади висвітлення війни з акцентом на «стабілізації регіону».

Сергій Леженко, Збройні Сили України

Ярослава Берестова, Збройні Сили України

ГЕНОЦИДНІ ПРАКТИКИ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Поняття «геноцид» у 1944 році було введено польським юристом Рафалом Лемкіним, скомбінувавши грецьке «Genos» – «народ» і латинське «Cidere» – «вбивати». Він визначив, що геноцид це – цілеспрямовані дії з метою повного або часткового знищення національних, етнічних, расових груп населення чи народів [1]. У 1946 році перша сесія Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй прийняла резолюцію, яка підтвердила, що геноцид є злочином за міжнародним правом, але не містила юридичного визначення цього злочину.

Нормативно-правового оформлення поняття «геноцид» отримало у «Конвенції про запобігання злочинів геноциду і покарання за нього» 1948 р. У статті II «Конвенції про запобігання злочинів геноциду і покарання за нього» геноцид визначається як дії, що чиняться з наміром знищити, цілком або частково, яку-небудь національну, етнічну, расову або релігійну групу як таку: а) вбивство

членів такої групи; б) заподіяння серйозних тілесних ушкоджень або розумового розладу членам такої групи; в) навмисне створення для якої-небудь групи таких життєвих умов, що розраховані на цілковите або часткове фізичне винищення її; г) заходи, розраховані на запобігання народженню дітей у середовищі такої групи; ґ) насильна передача дітей з однієї групи людей в іншу [2].

За часів Сталіна щодо українців проводилися цілеспрямовані дії з метою їх повного або часткового знищення (або знешкодження) саме за етнічними (національними) мотивами. Стосовно української людності політика геноциду й етноциду активно здійснювалася у ХХ ст. Наймасовішим було вбивство голодом етнічних українців СРСР (в УРСР та РРФСР) у 1932-1933 роках [3].

Це тривалий час замовчувалося і не визнавалося. Інший геноцид на території Європи, що призвів до масових жертв, вчинено стосовно євреїв, зокрема українських євреїв. Він відбувався в інший спосіб (розстріл, спалення) і відомий як «голокост». Отже, обидва наймасовіші геноциди в Європі ХХ ст. відбувалися на території сучасної України стосовно українських громадян (української нації) [4].

14 квітня 2022 року Верховна Рада України ухвалила постанову «Про вчинення Російською Федерацією геноциду в Україні», якою дії російських військ та російського керівництва в Україні визнаються геноцидом українського народу [5].

Битва за Маріуполь (також облога Маріуполя, оборона Маріуполя) тривала з 24 лютого по 20 травня 2022 року. Загалом оборона міста – герою тривала 86 днів. З 1 березня місто перебувало вже в повному оточенні, тривали масовані обстріли більшості мікрорайонів міста і бойові зіткнення у різних частинах міста. На початку квітня Маріупольська міська рада заявила про руйнування 90% будівель у місті. У квітні супутникові знімки засвідчили появу в передмісті

кількох масових поховань. Наприкінці квітня кільце оборони стиснулося до території заводу «Азовсталь» – це окрема героїчна й водночас трагічна сторінка Битви за Маріуполь. 16 травня вище військово – політичне керівництво України віддає наказ керівництву гарнізону Маріуполя зберегти життя та здоров'я особового складу. Протягом кількох днів гарнізон міста складає зброю та виходить у полон. За оцінкою командування Азову, на той момент на Азовсталі перебувало до трьох тисяч українських захисників. 20 травня вихід захисників з комбінату було завершено [6].

Бої за Ірпінь – епізод Битви за Київ у збройному протистоянні між російськими та українськими збройними силами, метою якого було взяття міста під контроль. З 27 лютого по 28 березня 2022 року місто Ірпінь знаходилося в окупації, після його звільнення, мер міста Олександр Маркушин розповів про воєнні злочини російських окупантів. Вони розстрілювали у місті людей, у тому числі жінок та дівчаток, а потім їздили по тілах танками також були випадки замінування тіл загиблих. Ївалтували місцевих мешканок, у тому числі неповнолітніх. Є докази того, що російські військові грабували будинки. Вивозили все – від пральних машин до спідньої білизни. В Ірпені внаслідок нападу рф загинуло приблизно 300 людей серед них 20 дітей. Також було пошкоджено 3247 будівель з яких 2613 приватних будинків, 634 багатоквартирних будинків, 16 закладів освіти, 10 об'єктів культури, 47 адміністративних будівель. Місто було зруйновано на 75%, понад 10 000 людей залишилися без житла, 37 багатоповерхівок були визнані непридатними для проживання [7].

Ракетний удар по станції Краматорськ – терористична атака збройних сил росії проти цивільних людей, що евакуюювалися через місто Краматорськ, здійснена вранці 8 квітня 2022 року. Залізничний вокзал Краматорська було

атаковано ракетою 9М79К-1 «Точка-У» з касетними боеприпасами 9Н24. В момент атаки на вокзалі перебували тисячі людей. Внаслідок удару, загинула 61 людина, а 121 отримала поранення [8].

Бучанська різанина, або геноцид у Бучі – масове вбивство українського цивільного населення в місті Буча Київської області, що супроводжувалося викраденнями, тортурами, згвалтуваннями, у тому числі дітей, та мародерством. Злочини скоїли збройні сили та інші формування РФ у період російсько – української війни попри неодноразові заяви, що росія атакує лише військові цілі. Загинуло понад 637 жителів міста. 2 квітня 2022 року опублікували перші відеозаписи того, що залишилося після виходу російських окупаційних військ, ці записи показували масові вбивства мирного населення. Міський голова Бучі Анатолій Федорук повідомив про виявлення братської могили, де поховали 280 людей, а по вулицях залишилися лежати десятки трупів, деякі з яких із зав'язаними руками. Основним способом убивства був розстріл у потилицю. Після того, як Збройні Сили України звільнили Київську область, вони стали свідками шокуючого розорення території: тіл на дорогах, свідчення страт мирних жителів, масові поховання, убиті діти.

У ніч з 28 на 29 липня 2022 року російські окупаційні війська в селищі Молодіжному Оленівської селищної ради здійснили терористичний акт - масове вбивство українських військовополонених. Від вибухів на території колишньої Волноваської виправної колонії №120, де утримували українських захисників, загинуло 53 полонених, понад 130 було поранено.

Масове вбивство в Ізюмі. Після деокупації міста 15 вересня 2022 року неподалік у лісі виявлено одне із найбільших з початку широкомасштабної війни масових поховань – близько 450 могил. Серед загиблих переважно

цивільні, іноді діти, а також щонайменше 17 солдатів ЗСУ. Більшість похованих померли насильницькою смертю від артилерійського вогню, вибухів мін та рідше авіаударів, також були тіла з мотузкою на шиї, зі зв'язаними руками, з поламаними кінцівками та з вогнепальними пораненнями, у декількох чоловіків ампутовані геніталії. В Ізюмі окупанти організували щонайменше шість місць тортур.

Ракетний удар по Торговому Центру «Амстор» в Кременчуку 27 червня 2022 року. Ракети Х-22 росія запустила з стратегічних бомбардувальників Ту-22М3, що злетіли з аеродрому Шайковка, запуски здійснювали з Курської області. У торговому центрі під час удару перебувало понад тисячу людей, відомо про 22-х загиблих та більше сотні поранених.

9 липня 2022 року російські військові били по місту Часів Яр на Донеччині ракетами «Іскандер», випустивши їх щонайменше чотири. Під час проведення аварійно – рятувальних робіт співробітники ДСНС виявили 48 загиблих осіб (зокрема, 9-річний хлопчик), дев'ятьох вдалося врятувати з-під завалів. Пошук людей тривав упродовж п'яти днів, у ньому брали участь 323 людини.

14 січня 2023 року армія рф вдарила ракетами по Дніпру. Одна із ракет влучила у багатоквартирний будинок, внаслідок удару було зруйновано два під'їзди (72 квартири). За даними обласної військової адміністрації загинули 46 людей, 80 поранено [9].

Таким чином, геноцидом вважається – цілеспрямовані дії з метою повного або часткового знищення національних, етнічних, расових груп населення чи народів. Геноцид – крайня форма дискримінації. Політика геноциду проти українського народу активно здійснювалась у ХХ ст. владою СРСР, а в ХХІ ст. російської федерації. В ході російсько-української війни рф неодноразово застосовувала геноцидні практики, які були виявлені та оприлюднені, а

саме – випадки масового вбивства, викрадення, тортур, зґвалтування, мародерства, терористичних актів. Здійснювались та здійснюються масовані ракетні обстріли цивільних та військових об'єктів, критичної інфраструктури.

Список джерел та літератури

1. Геноцид Велика українська юридична енциклопедія. У 20 т. Т. 17. Кримінальне право В.Я. Тацій (відп. ред.) та ін. 2017. С. 118.
2. Злочин геноциду: історичне визначення та конвенціональне закріплення у міжнародному кримінальному праві С. М. Мохончук Університетські наукові записки. 2011. № 3. С. 356 - 361.
3. Голод-геноцид 1932-1933 років в Україні як чинник трансформації культурно-історичного феномена українства Т. Євсєєва Українознавчий альманах. 2010. Вип. 2. С. 304 - 310.
4. Чирков О. Історія України та етнічна будова її людності: взаємна зумовленість розвитку в ХХ ст. (національний та загальносвітовий виміри) Українознавство. 2011. №.1 (38). С. 202-208.
5. Верховна Рада України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2188-20#Text> – Про Заяву Верховної Ради України "Про вчинення Російською Федерацією геноциду в Україні."
6. Міністерство внутрішніх справ України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mvs.gov.ua/news/bitva-za-mariupol-geroyi-zahisniki-azovstali> - Битва за Маріуполь. Герої – захисники Азовсталі.
7. Ірпінська міська рада [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://imr.gov.ua/about/> - Про місто.
8. Краматорська міська рада [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://krm.gov.ua/raketnyj-udar-po-stantsiyi-kramatorsk/> - З'ясуємо, що відомо про ракетний удар по станції Краматорськ 8 квітня 2022 року.
9. Армія Inform [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://armyinform.com.ua/2023/02/21/top-20-voyennyh-zlochyniv-rashystiv-pid-chas-shyrokomasshtabnoyi-agresiyi-proty-ukrayiny/> - 20 воєнних злочинів рашистів під час широкомасштабної агресії проти України.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	3
СЕКЦІЯ 1	ІНФОРМАЦІЙНИЙ ВИМІР ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ РФ ПРОТИ УКРАЇНИ
Валерій Новородовський OSINT І НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ	5
Оксана Плужник, Владислав Дуда ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА ЯК СКЛАДОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ СТРАТЕГІЇ ОБОРОНИ УКРАЇНИ	11
Ruslan Shevchenko INFORMST WAR OF RUSSIA AGAINST UKRAINE (ON THE EXAMPLE OF MAIN PRO-RUSSIAN POLITICAL PARTIES OF MOLDOVA)	17
Mykola Sorokatyi, Lev Velychko, Oksana Bilash INFORMATION ATTACKS AND PROPAGANDA AS A MEANS OF SHAPING PUBLIC OPINION IN HYBRID WARFARE	24
Віталіна Гаврилук ІНФОРМАЦІЙНИЙ АСПЕКТ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ РФ ПРОТИ УКРАЇНИ	29
Алла Зленко, Максим Мельніков РОЛЬ ОСВІТИ У ФОРМУВАННІ СТІЙКОСТІ ДО ДЕЗИНФОРМАЦІЇ СЕРЕД МОЛОДІ В УКРАЇНИ	36
Максим Кириленко ІМДЖЕВИЙ ВИМІР ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ	42
Яна Колотуша ПРЯМА І ПРИХОВАНА МОВА РОСІЙСЬКОЇ ВОРОЖНЕЧІ У СОЦМЕРЕЖАХ	47
Олександр Корольов ІНФОРМАЦІЙНА ВІЙНА ЯК СКЛАДОВА ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ ЕРЕФІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ. ЗАСОБИ РЕАЛІЗАЦІЇ ТА ПРОТИДІЇ ІНФОРМАЦІЙНИЙ ВІЙНИ	54
Федір Медвідь, Едуард Чорний, Артур Бурлака ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ	59

Іван Мікрюков, Лариса Бикова ІНФОРМАЦІЙНА ПІГІЄНА ЯК ПРОТИДІЯ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ КРЕМЛЯ ПРОТИ УКРАЇНИ	68
Валерій Мірзоев, Олександр Сергієнко НЕГАТИВ ЯК ОСОБЛИВИЙ ВИД ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ВПЛИВУ ПІД ЧАС ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ	72
Ірина Скакальська, Андрій Левчук ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЯК ВІДПОВІДЬ НА ВИКЛИКИ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ	78
Олександра Стасюк ІНФОРМАЦІЙНА ВІЙНА РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ	86
Богдан Трофімов РОЛЬ МЕСЕНДЖЕРІВ У ГІБРИДНІЙ ВІЙНІ РФ ПРОТИ УКРАЇНИ	92
Марія Хардель МОВА ТА ЇЇ РОЛЬ У ФОРМУВАННІ ІСТОРИЧНОЇ СВІДОМОСТІ ЧЕРЕЗ ВІКІПЕДІЮ В ГІБРИДНІЙ ВІЙНІ РФ ПРОТИ УКРАЇНИ	99
СЕКЦІЯ 2	ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ВЕДЕННЯ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ РФ ПРОТИ УКРАЇНИ
Сергій Вашенко, Василь Дудар ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ РЕПАРАЦІЙНИХ ПРЕТЕНЗІЙ ДО РФ У ХОДІ ВІЙНИ З УКРАЇНОЮ	105
Вікторія Коверза, Анна Заграднікова ЕКОНОМІЧНІ ТА ПОЛІТИЧНІ ВИКЛИКИ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ: ШЛЯХИ ВІДНОВЛЕННЯ ТА ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ ПІСЛЯ КОНФЛІКТУ	111
Вікторія Чубань, Олександра Павлова СОЦІАЛЬНІ ГАРАНТІЇ ПРАЦІВНИКІВ ДСНС УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ	118
СЕКЦІЯ 3	ВІЙСЬКОВІ ЧИННИКИ ВЕДЕННЯ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ РФ ПРОТИ УКРАЇНИ
Бриженюк Юрій ВІЙСЬКОВІ ЧИННИКИ ВЕДЕННЯ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ РФ ПРОТИ УКРАЇНИ	123
Сергій Вонсович ГІБРИДНА ВІЙНА РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ: ІНТРОДУКЦІЯ	131

Андрій Колесніченко, Любов Гаманюк, Євген Колесник ВІЙСЬКОВІ ОЗНАКИ ВЕДЕННЯ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ РФ ПРОТИ УКРАЇНИ	138
Олексій Міщенко ГІБРИДНА ВІЙНА РФ ПРОТИ УКРАЇНИ. ДОСВІД АГРЕСОРА	143
Олександр Наумов ДОСЛІДЖЕННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ ПАСИВНОЇ СИСТЕМИ ЗВУКОЛОКАЦІЇ, РОЗПОДІЛЕНОЇ НА БЕЗПЛОТНИХ МОРСЬКИХ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБАХ	151
Олександр Печорін, Віктор Савченко КІНЕТИЧНІ ЧИННИКИ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ	157
Володимир Симоненков, Ярослав Жарков, Олег Соколовський РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ФОРМ І СПОСОБІВ ГРУПОВОГО ЗАСТОСУВАННЯ БЕЗПЛОТНИХ НАЗЕМНИХ СИСТЕМ В УМОВАХ ВЕДЕННЯ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ РФ ПРОТИ УКРАЇНИ	164
Олег Соколовський, Віктор Ємцев, Володимир Симоненков, ОСОБЛИВОСТІ РОЗВІДУВАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІЗОЛЯЦІЇ РАЙОНУ ВЕДЕННЯ БОЙОВИХ ДІЙ ПІДРОЗДІЛАМИ РОЗВІДКИ ТАКТИЧНОГО РІВНЯ	171
Юрій Фігурний ВІЙСЬКОВИЙ ВИМІР ПЕРЕБІГУ НЕОГОЛОШЕНОЇ РОСІЙСЬКО- УКРАЇНСЬКОЇ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ У 2022-2024 РОКАХ: ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ, УКРАЇНЦІВ ТА СВІТОВИХ ДЕМОКРАТІЙ	178
СЕКЦІЯ 4	КУЛЬТУРНИЙ ВИМІР ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ РФ ПРОТИ УКРАЇНИ
Олександр Акімов, Олександр Каменев, Олександр Вербовенко, Сергій Леженко КУЛЬТУРНО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ КОНТЕКСТ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ	185
Юрій Войтенко РОСІЙСЬКА ОКУПАЦІЯ ЯК ФОРМА ЦИВІЛІЗАЦІЙНОЇ АГРЕСІЇ: КУЛЬТУРНО-ІДЕОЛОГІЧНА СКЛАДОВА	189
Дмитро Резуєнко КУЛЬТУРНИЙ ФРОНТ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ: ІНФОРМАЦІЙНА ПРОПАГАНДА ТА МАНІПУЛЯЦІЇ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	194

Максим Ткаченко, Тетяна Ткаченко НАЦІОНАЛЬНІ ОСВІТНІ ТРАДИЦІЇ ЯК ОСНОВА ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ В УМОВАХ СЬОГОДЕННИХ ВИКЛИКІВ	202
СЕКЦІЯ 5	ГУМАНІТАРНА СФЕРА ЯК ІНСТРУМЕНТ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ РФ ПРОТИ УКРАЇНИ
Петро Горбатенко ЕТНОНАЦІОНАЛЬНИЙ ЧИННИК ЯК ІНСТРУМЕНТ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ РФ ПРОТИ УКРАЇНИ	209
Свєнєнїя Горюнова БОРІТЬБА ПРОТИ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В КРИМУ ЯК СКЛАДОВА РОСІЙСЬКОЇ ГІБРИДНОЇ АГРЕСІЇ	213
Валентина Губенко ОСВІТА УКРАЇНИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ РФ ПРОТИ УКРАЇНИ З НАГОЛОСОМ НА УПРАВЛІНСЬКОМУ АСПЕКТІ	219
Олег Калакура ПРОТИДІЯ ІНФОРМАЦІЙНИМ МАНІПУЛЯЦІЯМ НА ТРУДНОЩАХ ВІЙНИ У СОЦІОГУМАНІТАРНІЙ СФЕРІ	225
Олександр Кутков МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЦИВІЛЬНО- ВІЙСЬКОВОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОАТЛАНТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ	231
Катерина Майстрєнко, Сергій Леженко МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ДЛЯ ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ	236
СЕКЦІЯ 6	ЦЕРКОВНО-РЕЛІГІЙНИЙ ВИМІР ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ РФ ПРОТИ УКРАЇНИ
Олександр Акімов, Олександр Каменєв, Сергій Леженко, Олександр Вєрбовєнко КУЛЬТУРНО-РЕЛІГІЙНІ ПИТАННЯ ВОЄННОГО СТАНУ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ І КАПЕЛАНСЬКОЇ СЛУЖБИ	242
Зоріна Вихованець ВОЄННО-ГУМАНІТАРНА СПАДЩИНА У ВІТЧИЗНЯНИЙ КУЛЬТУРІ MILITARIS	246

Юрій Квачов УКРАЇНСЬКА ПРАВОСЛАВНА ЦЕРКВА МОСКОВСЬКОГО ПАТРІАРХАТУ ЯК ІНСТРУМЕНТ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ РОСІЇ	253
Ксенія Лобода НАДАННЯ ПАТРІАРШОГО І СИНОДАЛЬНОГО ТОМОСУ ПРО НАДАННЯ АВТОКЕФАЛЬНОГО ЦЕРКОВНОГО УСТРОЮ ПРАВОСЛАВНІЙ ЦЕРКВІ УКРАЇНИ ТА ЙОГО НАСЛІДКИ У ПРОТИСТОЯННІ УКРАЇНИ ПРОТИ РФ	257
Валерій Пристайко ОЗНАКИ ГЕНОЦИДУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ТА ШЛЯХИ ПРОТИДІЇ	262
СЕКЦІЯ 7	ПОЛІТИКО-ДИПЛОМАТИЧНИЙ НАБІР ІНСТРУМЕНТІВ ВЕДЕННЯ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ РФ ПРОТИ УКРАЇНИ
Левко Глуховецький ВИКОРИСТАННЯ ПРИНЦИПУ «РОЗДІЛЯЙ І ВОЛОДАРЮЙ» У ГІБРИДНІЙ ВІЙНІ РФ ПРОТИ УКРАЇНИ	268
Володимир Демченко СЕРГІЙ ШЕЛУХІН ПРО ПРАВО УКРАЇНИ НА СУВЕРЕНІТЕТ	271
Олег Кондратенко УКРАЇНА ТА ГЛОБАЛЬНИЙ ПІВДЕНЬ – АСИМЕТРІЯ ВЗАЄМИН	276
Андрій Сірко ЗАСТОСУВАННЯ LAWFARE ЯК ІНСТРУМЕНТУ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ ТА ШЛЯХИ ПРОТИДІЇ	284
Тарас Білозьоров, Ілля Отиченко ЕФЕКТИВНІСТЬ УПРАВЛІННЯ СИЛАМИ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРОТИДІЇ РОСІЙСЬКІЙ ГІБРИДНІЙ АГРЕСІЇ	288
СЕКЦІЯ 8	ГЕНОЦИДНІ ПРАКТИКИ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ
Віталій Коцур УРБІЦИД ЯК ГЕНОЦИДНА ПРАКТИКА РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ	294
Михайло Гордієнко УКРАЇНСЬКА ВОЛЬНИЦЯ Й МОСКОВСЬКА ДЕСПОТІЯ В КОНТЕКСТІ ОНТОЛОГІЧНОГО ДИСОНАНСУ	297

Леся Коцур ЗНИЩЕННЯ РОСІЯНАМИ ПАМ'ЯТІ ПРО ГОЛОДОМОР-ГЕНОЦИД НА ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ ЯК ІНСТРУМЕНТ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ	306
Олександр Горошко ОДИН З ФАКТІВ ГЕНОЦИДУ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ	310
Анна Ласкаржевська ВИСВІТЛЕННЯ ГЕНОЦИДНОЇ ПРАКТИКИ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ В ІНОЗЕМНИХ МЕДІА	314
Сергій Леженко, Ярослава Берестова ГЕНОЦИДНІ ПРАКТИКИ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ	320
Софія Лякішева ЗНИЩЕННЯ РОСІЄЮ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ УКРАЇНИ	326

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ВІЙНА РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ:
ВІД ГІБРИДНИХ ФОРМ
ДО ГЕНОЦИДНИХ ПРАКТИК»

9 грудня 2024 р.

Відповідальність за достовірність даних, наведених у статті, несе її автор та науковий керівник.

Комп'ютерна верстка: Домбровська Я.

Формат 60X84 1/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.

Зам. № 21/24 Ум. друк. арк. 12,8.

Виготівник: ФОП Домбровська Я. М.,

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції

ДК № 6366 від 22.08.2018 р.

08055, Київська обл., Макарівський р-он, с. Вільне,
вул. Чапаєва, 16а, e-mail: devis519@ukr.net